

Justisdepartementet

Vår dato: 13 feb. 23

Deres dato:

Vår ref: JHB/AS

Høring - endring i vaktvirksomhetsloven og vaktvirksomhetsforskriften - forholdet til securityforskriften

Det vises til høringsnotat av 14.11.2022 knyttet til endring av vaktvirksomhetsloven og vaktvirksomhetsforskriften.

Bransjeforeningen Sikkerhet og Beredskap i NHO Service og Handel omfatter en stor andel av de organiserte selskapene som driver med vakthold og sikring innen både manuelle og tekniske områder. Herunder på flyplasser. Flere av selskapene er også store innenfor konsulentvirksomhet, rådgivning og opplæring. Bransjeforeningen har jevnlig og løpende dialog med arbeidstakerorganisasjonene og politidirektoratet for å sikre god nasjonal oversikt over virksomheter og oppdatert kompetanseplaner for ansatte og virksomheter.

Forslaget til Justis- og beredskapsdepartementet er at *det etableres et skille i loven mellom sikkerhetskontroll på norske flyplasser som innebærer kontroll av personer (personkontroll) og sikkerhetskontroll som foretas av gods, frakt, forsyninger til flygninger, flyplasser og kjøretøy. Med dette som utgangspunkt foreslår departementet at sistnevnte form for sikkerhetskontroll unntas fra vaktvirksomhetsloven og kravet om vekterutdanning.*

På tilsvarende måte foreslår departementet at det gjøres unntak fra kravet om vekterutdanning for personale som skal gjennomføre innpasseringskontroll, overvåking og patruljering inne på sikkerhetsbegrenset flyplassområde på norske flyplasser.

Bransjeforeningen har vurdert forslagene, og mener at departementets forslag har betydelige negative konsekvenser. Vi mener derfor at forslaget ikke bør gjennomføres slik det foreligger.

Hovedtrekk: Når tidligere behov for endringer i vaktvirksomhetsloven har gjort felles vekterutdanning til en grunnplanke og nødvendig krav innenfor lovens områder, så skyldes nettopp at det foreligger samfunnsmessige vektige grunner likere kompetanse, krav til vandel og oversikt over ledelse i virksomhet utover det enkelte oppdrag. Lovens oppramsing av type vakttjenester som krever den faglige bakgrunnen var på ingen måte avgrenset hensynet til fysisk personkontroll.

Flyplasser og ansatte/virksomhet med kontrolltjenester står sentralt i oppgaver som innsamling av opplysninger og annen overvåking, gir tettere erfaringer knyttet til strategisk informasjon fra innsiden av flyplassvirksomhet og løpende kommunikasjon med øvrige sikkerhetspersonell, bør derfor være under samme grunnleggende kompetansekrav og virksomhetsnorm. Vi tilføyer at dette er en modell som virker bredt etter endringen i 2009 og har vært en suksess på flere plan.

Vaktvirksomhetsloven bør derfor fortsatt være det grunnleggende vilkåret for å drive samme type tjeneste enten det er flyplasser eller utenfor. Vi kjenner også til at arbeidstakerorganisasjonene har samme konklusjon. Det vises her til NAF og Parat.

Bransjeforeningen ser sikkerhet som et helhetsbilde hvor både kontroll med selskaper og kontrollen med det grunnleggende kompetansegrunnlaget for vektere skal skje i regi av vaktvirksomhetsloven.

Loven og forskriften hviler på en felles forståelse for kommunikasjon og krav fra politi om vaktvirksomhet/etat og personell. I de siste tiårene har bransjeforeningen hatt en regelmessig dialog om sikkerhetsvurderinger og kompetansebehov med politidirektoratet og arbeidstakerorganisasjonene. Dette har gjort veien til dialog mellom myndigheter og utførere kort, noe som blant annet skyldes samme lovverket som er vaktvirksomhetsloven og forskrift med felles krav og utvikling til kompetanse.

Det overordnede synet til bransjen er at forslaget til endring i forskriften, også kan anses som en utvanning av grunnutdanningen for vektere generelt, og at dette kan overføres til andre områder underlagt lov om vaktvirksomhet. Det er i så fall en uheldig effekt, som en bør søke å unngå.

- Lov om Vaktvirksomhet og NGV samt fagbrev innenfor sikkerhetsfaget, har bidratt til en tillits- og anseelsesvekst i samfunnet.
- Tallene på avvik (maktbruk, anmeldelse mot vekter mm) har sunket gradvis de 10 siste årene. Tallene kan hentes ut fra Prognosesenteret.
- Det er nærliggende å tro at en del av denne positive utviklingen kommer som følge av et høyere søkelys på kompetanse, gjennom NGV og i videregående utdanning innenfor sikkerhetsfaget.

En nedjustering av krav og forventninger til mer tverrfaglig kompetanse innenfor sikkerhetssegmentet kommer på en noe underlig tid. Vi er inne i en spent sikkerhetspolitisk situasjon, og på de fleste områder skjerpes kravene til sikkerhet.

Vi oppfordrer departementet til å se endringsforslaget i sammenheng med den historiske endringen i lov om vaktvirksomhet. Begrunnelsen synes i et slikt perspektiv unødvendig, og ikke i stand til å svare ut den kvaliteten som lovendringen i sin tid hadde til hensikt.

Nærmere om partenes samarbeid

Partene i arbeidslivet har over mange år jobbet aktivt for en regulering av vaktvirksomheten i samfunnet. Bransjeforeningen er tillagt mye ansvar i forvaltningen av sikkerhetsfaget, både gjennom deltagelse i fagråd for vaktvirksomhet og i fagråd for videregående opplæring. Ansvarer innebærer også å administrere og organisere læreplaner i Nasjonal Grunnutdanning for Vektere, lærebøker, eksamensordninger og utdanning av instruktører. Både arbeidsgiver og arbeidstakersiden har derfor sett nytten av å skape et godt faglig fundament for utøvelsen av vaktfunksjoner, et fundament som med dette forslaget etter vår mening er under contra produktivt press.

Utviklingen av reglene og daværende begrunnelse for virkeområdet

Lov om Vaktvirksomhet ble etablert i 1987, og har siden da vært gjennom to store revisjoner, sist i 2009. Spørsmålet om krav til utdanning ble drøftet i Ot.prp.49 (2008-2009). Luftfartstilsynet mente i sitt hørings svar at sikkerhetskontrollører ikke nødvendigvis trenger opplæring og godkjenning som vekter (s.36). Til dette skriver departementet (s38):

"Departementet mener at alle som skal utføre tjenester som faller inn under lovens definisjon av vaktjeneste, må gjennomgå den samme generelle grunnutdanningen og kan derav ikke se at det foreligger tungtveiende argumenter for at noen tjenester er så særegne at man bør gjøre unntak fra dette. Departementet mener at kravet om grunnutdanning også må gjelde for personer som skal utføre vaktjeneste på lufthavn. Fastsettelse av nærmere krav til tilleggsutdanning for å utøve vaktjeneste på lufthavner, må imidlertid skje i et tett samarbeid med luftfartsmyndighetene".

Lovgiver slår derfor fast at alle tjenester som kommer frem av lovens og forskriftens virkeområde og som utføres på lufthavner, er omfattet av loven med tilhørende krav. Også kravet til utdanning. Vi mener analysen departementet brukte da står seg like godt i dag. Det foreligger fortsatt ingen tungtveiende grunner for å skille mellom ulike sikkerhetsnivå hva gjelder kravet til utdanning. Endringsforslaget legger opp til en reversering og fragmentering av loven og lovgivers intensjon med lovendringen.

Andre konsekvenser

Regjeringens uttalte mål om et seriøst, trygt og forutsigbart arbeidsliv, preget av mennesker med god fagkompetanse i trygge, hele stillinger, utfordres også. Anbudsstrategiene som fremføres bidrar allerede i dag til at disse idealene er krevende å etterleve. En differensiering på kompetanse gjør denne jobben enda vanskeligere, og bidrar til et større skille mellom den intensjonen politikken har og den effekten den praktiske politikken har på arbeidslivet.

Lov om Vaktvirksomhet har, slik vi ser det, vært helt avgjørende for den tillitsplattformen sikkerhetsbransjen har opparbeidet seg i samfunnet. Bransjen utgjør en betydelig del av samfunnets totale beredskapskapasitet. Bransjen har jobbet målbevisst med å heve anseelsen i yrket, ikke minst gjennom å skape en felles utdanningsnorm for rollen som vekter. Hendelser relatert til overdreven maktbruk og politianmeldelser mot vekter, har sunket drastisk de siste ti årene. Vi mener Lov om Vaktvirksomhet, samt den tydelige og samlede utdanningsnormen som er satt som et krav i denne, har en stor del av æren for dette.

I løpet av de siste årene ha det vært krevende å finne tilstrekkelig personell til å utføre sikkerhetsoppgaver. En endring av forskriften vil riktignok gjøre tilgangen på personell enklere. Likevel mener bransjen dette ikke bør tillegges særlig vekt. Arbeidsmarked bør ikke være en faktor som avgjør hvilke kompetanser den enkelte sektor bør ha for å utføre rollen på en

tilfredsstillende måte. Arbeidsmarkedet er en dynamisk prosess, og bør være adskilt fra diskusjonen om kompetanse. Herunder hvordan kompetansen skal virke sammen på en flyplass.

En endring i tråd med forslaget som her er lagt frem mener vi derfor utfordrer sikkerheten på lufthavnene, og bidrar til at kvaliteten i sikkerhetsoppgavene som skal utføres senkes.

Hvis det likevel er slik at våre argumenter ikke blir tatt til følge, ber vi om at bransjen og arbeidstakerorganisasjonene inviteres til arbeidet rundt presiseringen av forskriften og ikke minst hva som skal bli skille mellom hva er en tjeneste som skal falle innenfor eller utenfor loven.

Med vennlig hilsen

NHO Service og Handel

Arne Stadheim (Sign.)

Bransjedirektør Sikkerhet og Beredskap

+47 97563865

as@nhosh.no